

ELOFIZETES

HATÁLYBAN ÉS VIDEKEN

Egy évre ... 150 Lei.
Fél évre ... 75 Lei.
Egy negyed évre 37-50 Lei.
Egy óra ... 12-50 Lei.

Nyiltéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 857

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény
Társaság.Bulevardul Regele Ferdi
nand I. József 10h.-n: 22.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, október 8.

A város bocsájt ki apró-
pénzutasványt.

Dr. Robu polgármester ma dél-után értekezletre hívta meg a pénzügyintézetek igazgatóit, hogy az aprópénz-kérdés mikénti rendezéséről tanácskozzanak. A gyűlésen dr. Robu polgármester bejelentette, hogy az Aradi kereskedők köre javaslatot terjesztett be hozzá, amelyben javasolják, hogy úgy mint a múltban, a város próbáljon segíteni az aprópénz-hiányon. Adler Andor szerint a város feladata és kötelessége, hogy a hiányon segítsen, azonban csakis fedezet ellenében. A kibocsájtott pénztárjegyek bármikor beválthatók a Banca Nationala bankjegyeire. Hargittay, a Pesti Kereskedelmi Bank aradi fiókjának igazgatója ellenzi, hogy a bankok bocsássanak ki ilyen pénztárutalványokat. Ellenben, hogy a bizalom meglegyen, javasolja, hogy a piacon legyen egy beváltóhely felállítva, ahol bárki az utalványait beválthassa. Felvetődött, hogy ha a város akar utalványokat kibocsájtani, a kormány beleegyezése nélkül nem teheti meg. Dr. Crisan prefektus Clujon (Kolozsváron) tanuja volt, hogy a reszortnál több város küldöttségét elutasították ezzel a kérelemmel. Tömörly Jenő indítványozza, hogy csakis a lehető erejéig bocsájtathatók ki apróbb utalványok. Zima iparkamarai titkár rámutat, hogy Németországban szintén a városok csinálták meg, sőt sok helyen az iparkamrák. Hargittay igazgató szerint pénzügyintézet csak abban az esetben bocsájtathat ki pénztárutalványt, ha erre alapszabályai szerint fel van jogosítva. Azonban akkor a fedezetnek kamatoznia kell. Viszont ha bármikor becserélhető az utalványok, a bank nem tudja a pénzt gyümölcsösztetni. Hosszabb vita után dr. Robu polgármester bejelentette, hogy ő hajlandó lemondni Clujra (Kolozsvárra) és Bucures-tibe, hogy az engedélyeket megszerezze, amelynek alapján a város apróbb címleteket fog kibocsájtani, amelyeknek teljes fedezete letétbe lesz helyezve, úgy, hogy pénztárjegyeit bárki bármikor beválthatja a Banca Nationala bankjegyeire. A pénzügyintézetek vezetői holnap értekezletet tartanak, amelyen elhatározzák, hogy az egyes címletekből milyen összeg legyen kibocsájtva és amelyen az utalványok szövegét is megfogalmazzák.

— KOMMUNIZMUS MIATT LEFOKOZOTT ALEZREDES. Prága Meloh cseh alezredest kommunista propaganda miatt, közlegénnyé degradálták. A cseh alezredest katonatanácsok alakítására folytatott propagandát.

Bevonják a germán-leieket.

BUCURESTI. A pénzügyminiszter behatóan foglalkozik azokkal a módoszatokkal, amelyek mellett az ugynevezett germán leibankjegyek bevonása történék. E bankjegyeket a rubelek bevonása után haladéktalanul be fogják vonni. A beváltás igen egyszerű formások mellett fog megtörténni, valószínűleg úgy, hogy a közpénztárak a hozzájuk befolyt bankjegyeket bevonják és azokat a forgalomnak többé nem bocsájtják át.

A külföldi tartozások. Egy korona — egy leu.

Az Aradi Közlöny budapesti jelentés alapján megírta, hogy a békeszerződés értelmében a Magyarországól elszakadt területen élő egyének és jogi személyek, a kiknek vagyonuk van Magyarországon, jogosítottak arra, hogy járandóságukat az új nemzeti államok valutájában követeljék. A békeszerződés kimondja azt is, hogy a Magyarországon élő egyének és jogi személyek az elszakított részekben levő követeléseiket szintén az illető országok valutájában követelhetik. Minthogy ez a budapesti jelentés sok félreértésre adhat okot és alkalmat, az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott egy aradi bankigazgatóval, aki a kérdésnek alapos ismerője és tőle a következő felvilágosítást kapta:

— A mi tudomásunk szerint is a békeszerződés úgy intézkedik, hogy az elszakított területek korona-követeléseit az 1918. október 31-iki zürichi paritás alapján rendezzessenek. Minthogy akkoriban Zürichben egy korona 91 baninak felelt meg, a békeszerződés

értelmében a korona-követelések rendezésénél egy koronáért majdnem egy leut kell fizetni. Ennek a kérdésnek rendezését szakemberek úgy képzelik, hogy a román állam megállapítja alattvalóinak magyar területen lévő követeléseit és ugyanakkor a magyar állam megállapítja az ő alattvalóinak román területen lévő követeléseit. Ha a saldo Magyarország javára esik, akkor a román állam rendezi a többletet, ha pedig a saldo Románia javára esik, akkor a rendezés kötelezettsége a magyar államot terheli. Akármelyik eshetőség állna fenn, az illető állam maga fogja kielégíteni a saját alattvalóit. Ez a kompenzáció minden nagyobb megrázkódtatás nélkül megtörténhetik s így a román területen levő érdekeltek, valamint a magyarországi hitelezők minden veszteség nélkül pénzükhöz juthatnak, ami egyaránt érdeke mindet államnak. Természetesen ezt a kompenzációt a likvidáló-bizottságok a jóvátételi bizottsággal együttesen intézik el, a mi több hónapi munkát igényel.

Dr. Crisan prefektus lemondott.

Több héttel ezelőtt megírtuk, hogy dr. Crisan Aurél prefektust felmentik állásától s hogy a belügyi kormány utódjává Moldován János brassói törvényszéki bírót nevezi ki. A prefektus-változással kapcsolatban dr. Crisan Aurél prefektus a következő nyilatkozatot tette az Aradi Közlöny munkatársa előtt:

— Ugy engem, mint dr. Avramescu Vazult annak idején prefektusoknak delegáltak és nem neveztek ki. Mi úgy vettük ezt a delegálást, hogy az rövid tartamú lesz. Amikor a választások lezajlottak, azt vártuk, hogy mindkettenket felmentsenek. E helyett az történt, hogy dr. Avramescu Vazult felmentették állásától és engem előzetes megkérdezésem nélkül megyei prefektussá is kineveztek. Már akkor bejelentettem, hogy politikai viszonyoktól függő állást nem foglalhatok el és kér-

tem, hogy erre az állásra is csak delegáljanak. Miután ezt a kérvényemet még nem intézték el, kértém az állásomtól való felmentésemet. Körülményeim nem engedik meg, hogy ilyen állást foglaljak el s ha megkapom felmentésemet, visszatérek az ügyészséghez.

Ausztria csatlakozása
Németországhoz.

BUCURESTI. A bécsi nemzetgyűlés elhatározta, hogy hat hónapon belül népszavazást tart abban a kérdésben, hogy Ausztria csatlakozzék-e Németországhoz. A bécsi sajtó egy része a csatlakozás mellett van, mert Ausztria nem tarthatja fenn magát szénbányák nélkül. Hasonló értelemben írnak a berlini Vorwärts, a Tageblatt, míg néhány ellenzéki újság a csatlakozás ellen ír.

Aradiak dollár-spekulációja
Bucures-tiben.

Arra a hirre, hogy Bucures-tiben párisi ügynökök nagymennyiségű dollárt vásárolnak leért, az aradi valuta-ügynökök tömegesen utaztak le Bucures-tibe, hogy üzletet kössenek. Egyeseknek sikerült is magas árfolyamon tudni dolláraikon. A párisi siberék eltávozására folytán a dollár árfolyama egyszerre hanyatlott és az üzlet lanyhult. Azok az aradiak, akik hétfő délig Bucures-tiben nem adták el dollárjaikat, még ma is ott ülnek és nem akarnak beletörödni abba, hogy kevesebb leit hozzanak haza dolláraikért, mint azok a szerencsések, akik a konjunkturát kihasználva, jó üzletet kötöttek. Tegnap Aradon a bucures-tii magas árra való tekintettel a spekuláció elég dollárt vett fel jó magas áron, de ma már a spekuláció kissé megijedt és várakozó álláspontra helyezkedett. Bucures-tiben, miután üzletellenes tendencia uralkodik, a kis dollárt 43-44 leivel, a nagyot 45-46 leivel jegyzik. Aradon ugyanaz a helyzet. Márkában volt némi üzlet 88 banis árfolyamon.

El kell adni ingatlanukat a repatriáltaknak.

A repatriáló hivatal 15-én és 28-án indít újabb vonatokat Magyarországra. A tizenötödikén induló vonattal csakis aradiak, míg huszonnyolcadikán a megyéből jelentkezők utazhatnak. Cseh-Szlovákiába e hó 25-én indul ki telepítő-vonat. Megírtuk, hogy a hadkötelesek, aktív és tartalékos tisztek is repatriáltathatják magukat. Ezek kötelesek ingó-vagyonukat is magukkal vinni, az esetleges ingatlan vagyont pedig értékesíteni. Az értékesítés tényét az illetékes rendőri prefektúra igazolványával tartoznak igazolni, melyet jelentkezéskor a repatriáló hivatalnál be kell mutatni. Az így eltávozottak semmiféle körülmények között sem térhetnek vissza, még látogatóba sem. A határszéli rendőrség kimutatást fog kapni, mely a repatriáltak nevét tartalmazza és az esetleges visszatérést karhatalommal is megakadályozza. Aki eltávozik, annak számolni kell azzal, hogy ide vissza nem térhet.

Vasuti teherforgalom a városban.

Hónapokkal ezelőtt leszerelték a Széchenyi gőzmalom előtt lévő vagonforgatót. tekintve, hogy az üzemet már két év előtt beszüntető malomnak nem volt arra többé szüksége. Miután a tehervágányt rendbehozták, most a Hegyaljai Villamosvasut állomásától a Maros-utcaig a régi vágánnyal párhuzamosan új vágányt fektettek le. Az új vágánynak nagyon fontos jelentősége lesz Arad teherforgalmának lebonyolításában. A sínlefejtési munkálatok már majdnem befejeződtek és az új vágányt hamarosan át is adják a forgalomnak.

Megkezdtek a bonok beváltását.

CLUJ. (Kolozsvár.) Ma tért haza bucaresti utjáról Muntean Zachariás dr. pénzügyi államtitkár, aki a pénzbeváltással kapcsolatos újabb intézkedésekről a következő nyilatkozatot tette:

— A bejelentésen felüli összegek beváltása olyan megoldást nyert, hogy esetről-esetre megvizsgálják az egyenként beadott kérvények alapján a kérés jogosságát. Ha ezt igazoltan vesszük, ugyanolyan arányban váltjuk be a bejelentésen felüli összeget, mint amilyen arányban a bejelentett összeget beváltottuk. A kéreéseket e hó 15-ig a pénzügyi államtitkársághoz kell betérjeszteni. Ugy a bejelentésen felüli, mint az egyáltalán be nem jelentett összegek ügyében beadott kérvényeket három tagú bizottság intézi el, mely október 14-én kezdi meg működését. Ilyen bizottság működik Aradon is. Teljesen ki van zárva oly összegek beváltása, amelyeknél a legkisebb gyanú van arra, hogy az illető a pénzt nem jogos úton szerezte, vagy valaki annakidején szándékosan nem jelentette be a birtokában levő koronabankjegyeket. A pénzkövetelések szintén 1:2 arányban számítandók át. Erről a napokban külön rendelet jelenik meg a fenti kulcs hivatalos megállapításával. A negyven százalékos moratoriumnak nincs jelentősége, mert a bonok beváltása már is megkezdődött. Előbb a hivatalos pénzeket váltjuk be, azután kerül a magánosokra, elsősorban a kereskedőkre és iparosokra a sor. Így tehát a mostani készpénzhiányon rövid időn belül segíteni fogunk, mert véleményem szerint két-három hét után már a magánosok pénzének kiadására is sor kerülhet. Az aprópénzhiány a legközelebb időn belül megszűnik, mert a kormány elárastja aprópénzzel Erdélyt és Bánátot.

Ongyilkos aradi iparos.

Ma délután 3 órakor a rendőrséghez jelentés érkezett, hogy Szász Róbert 54 éves kéményseprőmester felakasztotta magát. Birta rendőrbiztos kiszállt a helyszínére, a Kasza-utca 1. sz. házba, ahol Szász Róbertet egy az ajtómelletti szegen, ruhaszárítókötélre felakasztva találta. A felakasztott embernek halálát konstatálva, a holttestet kiszállították a felső temető halottas házába. Megindult a vizsgálat, hogy miért követett el öngyilkosságot a köztisztviselőben álló kéményseprőmester.

Béke a színházban. A színészek kiléptek a szakszervezetből.

Több hetes tárgyalás után a mai napon végre helyreállt a színház békéje. A színtársulat bizalmiférfiai ma délelőtt megjelentek Róna Dezső színikazgatónál és miután meggyőződtek arról, hogy a színtársulat elsőrangú tagjai is az igazgató felhívására már napokkal előbb aláírták az új szerződést, kijelentették, hogy a színtársulat tagjai kilépnak a szakszervezetből és hajlandók elogat tenni a színikazgató ama felhívásának, hogy egyenként írják alá az október 15-én érvénybe lépő új szerződéseket. A színészek már ma be is jelentették az aradi szakszervezeti tanácsnak, hogy a színész szakszervezetből kilépnak. Alig-

hogy ez a megállapodás nyilvánosságra került, színészek, kardiológusok és a műszaki személyzet tagjai egymásután keresték fel a színikazgatót és aláírták az új szerződést. Meggyőzés jött létre a színikazgató és a zenekar tagjai között is. Az új szerződés értelmében a színészek ezer lei fizetésig 50 százalék, 1000 leien felül pedig 30—20 százalék fizetésemelést kapnak október 15-től. Róna Dezső színikazgató kijelentette munkatársunk előtt, hogy a lezajlott mozgalomból kifolyólag a színtársulat egyetlen tagjának sem lesz kellemetlensége és örvend, hogy társulata tagjai végre jobb belátásra jutottak.

A vasuti visszaélések megtorlása.

A szállítványoknál eddig jelentős tétel volt az, amelyet a kereskedők mint illegitim költséget számítottak fel. Egyes kereskedők akik távolabbi részekről szállítottak, részletes pontossággal számoltak be arról, hogy egyes állomások milyen módon nehezítették meg az áruk továbbszállítását. Minden módot megragadtak némely állomások, hogy az utazó és szállító közönséget megfizettesék, ami végeredményképpen természetesen a fogyasztók zsebére ment. A C. F. R. központi igazgatósága, úgy látszik, gyökeresen akar ezeken a mizériákon segíteni. A legutóbbi Hivatalos Közlönyben rendelet jelent meg, mely a visszaéléseket egyenesen a büntető bírósággal torolja meg.

A rendelet, amely 27509—920. szám alatt jelent meg, részletesen ismerteti azokat a módokat, ahogy a vasuti tisztviselők jövedelmet

igyekeztek maguknak biztosítani. Felsorolja az oly sürtin hallott olajozást, tulterhelést, hőnfutást, a kocsi kisorozását, a továbbításnak szándékos halasztását. Szilárd elhatározásunk, mondja a rendelet, hogy a C. F. R. személyzete körében, sajnos, annyira elterjedt korrupciót és visszaéléseket, melyek a C. F. R. közigazgatásának jó hírnevét diszkreditálják, gyökerestől kiirtsuk, az alkalmazottak hivatalos működését a nagyközönség direkt ellenőrzése alá helyezzük. Az olyan hivatalos eljárásokért, melyeket minden külön díjazás nélkül kell megcsinálni, pénzt fogadnak el és ez bebizonnyul, minden fegyelmi eljárás kizárásával el fognak mozdítani és a büntető bíróságnak adatnak át. Az igazgatóság reméli, hogy a szigorú rendelkezéssel sikerül a további visszaéléseknek gátat vetni.

MŰVESZET.

* A tolvaj, Henry Bernstein izgalmas drámája került színpadra tegnap mérsekelt számú közönség előtt. Mészáros Béla, aki a színiiskolából a harcterre került és négy esztendő óta töltött orosz fogdáiban, játszotta Fernandé passzív szerepét. A csinos megjelenésű, tehetséges fiatal színész megnyerte a közönség tetszését. Az elfogódottságtól eltekintve, Mészáros ügyesen oldotta meg feladatát és bebizonyította, hogy érzéssel játszik. Ő volt Földes, az apa szerepében Átgondolt alakításával teljesen beilleszkedett a művészi együttesbe. Csige Böske, H. Harmath Józsa, Forgács és Várnay régi jó szerepeiket ezúttal is tökéletesen játszották. (Ky.)

* Két közkedvelt operát, a Páriszt-becsületet és Bajazzókat mutatja be pénteken este a színtársulat az énekes együttes legkiválóbbjainak közreműködésével. A Lili bárónő 25-ik jubiláris előadását részben új szereplőkkel ünnepli meg. A Csárdáskirálynő és Gróf Rinaldo nagy operettek Horváth Micivel és Barics Gyulával a főszerepekben e héten a szombat és vasárnap délutáni előadások műsorát töltik ki. A közönségre való tekintettel a színház igazgatósága továbbra is műsorába illeszti a népszínműveket. Ezúttal az Ingyenelők népszínmű bemutatásával zárul a változatos színházi hét.

* Parvulescu világhírű táncművész és az új tagok bemutatkozása a Modern Kabaróban. Pénteken művészi esemény színhelye lesz az aradi Modern Ka-

baré. Ekkor mutatkoznak be az új tagok, akik közül elsősorban is a Parvulescu világhírű táncművészt kell kiemelnünk, akik a világ minden nagyobb városának közönségét meghódították már. Bemutatkozik még Walley, a zseniális zuhanó ember, aki nyaktörő mutatónyokat produkál, továbbá Bébé, a román komikus és Pila Jonescu nemzetközi táncosnő. Az előadás fél 9 órakor kezdődik.

* A mozgóképszínházak műsora. Október 8-án az Apollóban: Az elhagyott gyermek. II. rész. Dráma. — Az Urániában: A két ibisz. Társadalmi dráma.

* Elhagyott gyermek II. — az Apollóban. Tegnap mutatta be nagyszámú közönség előtt az Apolló színház a Pathé filmgyár nagyszerű műsorszáma, az Elhagyott gyermek c. dráma második részét, amely mindenben stílusosan simul az első részhez. A mestersen felépített mese érdekesen szövődik tovább s mélyeséges realitással rajzolja meg egy megingott lelkű férfi küzdelmeit, ki feleségének volt bűneiért gyermekén áll bosszút. Pénteken és szombaton tartja még műsoron az Apolló.

* Pathé dráma az Urániában. Két ibisz a címe annak a nagystílusú társadalmi drámának, amely a Pathé filmgyár jól ismert márkájával kerül vetítésre az Uránia színházban. Nehéz eldönteni, hogy a Pathé filmgyár e film rendezésével, avagy pedig a színészek a szerepek megjátszásával műveltek-e. nívósabb kulturális munkát. Pazar színgazdagságban bontakozik ki szemünk előtt a csodás tenger, amelynek va-

rázlatossága belelopódzik a felkekbe. A Pathé filmgyár e kimagasló filmjét még pénteken és szombaton vetíti az Uránia.

Ujjászervezik a román hadsereget.

BUCURESTI. Rascanu tábornok hadügyminiszter az egyik lap tudósítója előtt a következőket mondta a hadsereg ujjászervezéséről:

— Mivel a jelenlegi követelmények, mások mint voltak a háború előtt, szükségesnek tartottam a hadsereget, a háboruban szerzett tapasztalatok figyelembe vételével ujjászervezni. Mindenek előtt tanulmányozás tárgyává tettem, az ifjuság testi kiképzését 7 évtől kezdve, hogy ezáltal majd később, a katonai szolgálati idő leszállítható legyen. Szaporítani fogjuk a háboruban bevált repülő osztagok számát és jelentékenyen fejleszteni fogjuk a kereskedelmi tengerészetet, nemkülönben a különböző speciális csapatokat. Ugvancsak igyekezni fogjuk a tartalékosokat felhasználni azokra a speciális munkák végzésére, melyeket a polgári életben folytattak.

Rascanu hadügyminiszter az adminisztratív kérdésekről a következőben nyilatkozott: A hadügyminiszter kielégítő módon meg fogja oldani az előléptetések kérdését, természetesen a költségvetés által megengedett keretek között. Igyekezni fogjuk a tisztek fizetését javítani. Az alsó fokozatok részére azonban erről nem lehet szó, mert csak állami ellátásban részesülnek. A mostani egyenruha elég egyszerű ahhoz, hogy a jövőben is megmaradjon, legfeljebb a ruha színe lehet még vita tárgya. Más kérdésekkel kapcsolatban kijelentette a hadügyminiszter, hogy a román tengerészeti parancsnokságnál működő angol tengerészeti katonai misszió nagyfontosságú, mert műszaki tanácsosi szerepet tölt be és alá van rendelve a román parancsnokságnak.

Az anyagiilkos.

Az aradi törvényszék ma rendkívül érdekes bűnpör foglalkoztatta. A pör szereplői az anya gyilkossággal vádolt Cigány Traján csuci lakos és sógora Burta Péter. A vád ellenük az, hogy Acsván 1920. április 13-án közösen meggyilkolták Cigány Traján anyját, mivel ez vagonáért viszálykodó családja előtt többször megismételte azt a kijelentését, hogy amíg ő él, addig sem a fia, sem a veje nem fog részesülni javainak az élvezésében. A tanak elbeszéléséből kitűnt, hogy az abnormitásig megviselt idegrendszerű Cigány Traján, anyjával mindig a legrosszabb családi viszonyok között élt és egy izben kést is emelt rá többek szemeláttára. Azután Cigányt hallgatják ki. A gyilkosság elkövetését tagadta. Szerinte a gyilkosságot Burta követte el. Majd Burta Péter elmondta, hogy látta, amikor Cigány fojtogatta az anyját.

A teljesen ellenkező vallomást tevő vádlottakat szembesítették és Cigány ezután is állhatatosan tagadott. Az ügyész indítványára végül is a bíróság elrendelte Cigány Traján elméleti állapotának megvizsgálását.

H I R E K.

— **EGYHÁZI KINEVEZÉSEK.** Glattfelder Gyula megyéspüspök Mátyás Béla lelkészFöldeákra lelkésszé és Kilczér Mártont pankotai káplánvá nevezte ki.

— **ARADVÁRMEGYE KÖZIGAZGATÁSI BIZOTTSÁGA** dr. Crisan Aurél prefectus elnöklésével ma délelőtti ülést tartott, amelyen a rendes folyó ügyeket intézték el.

— **TAKARITÁSI NAP HORVÁTOR-SZÁGBAN.** Zágráb. A népegészségügyi hivatal október 19-ét általános tisztogatási napnak állapította meg egész Horvátország területén. Ezen a napon valamennyi városban, községben, műhelyben, nyilvános helyiségben, iskolában, üzletben és lakásban alapos nagytakarítást kell rendezni.

— **SZABAD A TÚZIFA SZÁLLÍTÁSA.** A tűzifa szállításánál eddig különféle korlátozó rendelkezések voltak érvényben. Most ezeket a rendelkezéseket hatályon kívül helyezték, ezután a tűzifa szállítása szabadon eszközölhető.

— **MAGÁNVASUTAKRA NEM LEHET ILLETÉKET ÁTUTALNI.** Egy most megjelent CFR. központi igazgatósági rendelet értelmében mindazokra a vasutakra, amelyek nem állanak a CFR. kezelése alatt, tilos átutalt illetékek megterhelni szállítmányokat felvenni. Ilyen vasutak az Acsev., a Szamosvölgyi és a Nagyvárad városi vasut, amely vasutak vonalaira már ilyen szállítmányokat nem is vesz fel a CFR.

— **A SIMÁNDI PAPGYILKOSSÁG.** Az aradi törvényszék a simándi papgyilkosság ügyében a főtárgyalást november 14-ére tűzte ki.

— **FELOSZTOTTÁK A BOHUS-FÉLE SZÖLLŐBIRTOKOT.** A megyei agrárreform-bizottság dr. Barbura Sever elnöklése alatt ma folytatta a földfelosztási tárgyalásokat. Ma Jakobovich Jenőné világosi szőlőbirtokának a felosztási tervzetével foglalkozott a bizottság. Az 500 holdas szőlőbirtokból, amely báró Bohus tulajdona volt, csak 200 hold maradt meg Jakobovich-nak, a többi 300 hold felosztás alá került.

— **TIZEZER SZOBA BUTOR.** Bécs. Az osztrák főváros több butorgyárában korlátozták az üzemet, mert a butor iránti kereslet nagy mértékben csökkent. A butorok készlete jelenleg tízezer szobára tehető, aminek értéke félmilliárd korona. Minthogy a butorgyárosok készleteiket nem adhatják el, nem is gyártanak újabb butorokat. Most mozgalom indult meg, hogy a butorokat, mint kompenzációs árut, külföldre szállítsák.

— **PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.** Arad város árvaházánál üresedésbe jött családtanítói állásra október 15-ig okleveles, nőtlen tanítók pályázhatnak. Részletesebb felvilágosítást az árvaházi igazgató ad.

— **SZALONNA ÉS ZSIRKIOSZTÁS.** Értesítjük a közönséget, hogy a hatósági sátorban (Piata Avram Jancu, Szabadság-tér) egész napon át zsirt és szalonnát fogunk kiadni jegy nélkül. A zsír ára kg-ként Lei 22, a szalonna kg-ja Lei 20. Közélemezési hivatal.

— **HIRDETMÉNY.** Arad város közönsége által a Birkás-dűlőben lévő szennyvízszűrő-teleppel kapcsolatban ideiglenesen engedélyezett poshasztónak végleges vízjogi használata iránti kérelmét a műszaki iratok és tervekkel együtt 1920. évi október hó 7-től november hó 7-ig 30 napra a városháza I. emeletén lévő tanácssteremben közszemlére kiteszi a polgármester, míg az engedélyezés tárgyalása november hó 9-én d. e. 10 órakor lesz a városháza I. emeleti tanácssteremben.

Könyvtárakat, hangfelvételeket magas áron vesz Kornei

Pallavicini naplójegyzetel. Sulyos vád Károlyiék ellen

Pallavicini György őrgrof az *Uj Magyar Szemle* szeptemberi számában érdekes cikket irt az októberi összeomlás előtti időszakról. Naplójegyzetek formájában adja vissza emlékezéseit, melyek értékés adatokat szolgáltatnak ezen viharos kor történetéhez. Október 15-iki dátummal ezeket írja:

„Délután *Burián* kétségbeejtően szürke exozéja után, elmondta a magyar delegáció utolsó ülésén kétségbeejtően üres és kicsinyes kérdésekből összerakott beszédét. Az ülés előtt *Eszterházy* Móriccally együtt fenn voltam a Magyar Házban Wekerlénél, kinek elmondtam svájci tapasztalataimat, de Wekerle kevés érdeklődést mutatott. A király, kitől éppen jött, újból megerősítette kormányát, rózsásan látott mindent. Kérve-kértük, hogy a horvát kérdésben lássa meg leginkább a veszélyeket. Másnap, az október 16-iki ülésen az 1868. évi harmincadik törvénycikk reviziójáról, az állami közösség fenntartásáról és megóvásáról beszélt, a mikor *Mihalovics* bán már a telefonhoz sem volt hajlandó elmenni a miniszterelnökség felhívására. Megmondtam a királynak, hogy a helyzet Magyarországon sokkal komolyabb, mint ahogy azt a felelős tényezők nekik jelenthetik, hogy minden késedelem veszélyt jelent, mert az elégedetlenek málmára hajtja a vizet és ha gyors és gyökeres változás nem áll be, elsősorban osztrák, de utóbb magyar trónját is el fogja veszteni. Kitértem az osztrák manifesztumra és kérve-kértem, hogy ne adja ki, ha még lehetséges, mert ez a lavina megindulását jelentené. A király ez utóbbira kijelentette, hogy már nem változtathat rajta.

— **NEM FIZETNEK A MOLNÁROK.** Az államtitkárság közlése értelmében az Arad város és megye molnárai nem fizették be az általuk augusztus hó folyamán megörölt liszt kilogramja után fizetendő 5 banit. Felhívja a polgármester az összes érdekeltet, hogy ezen kötelezettségüknek haladéktalanul tegyenek eleget, utasítván egyuttal, hogy ezen befizetéseket a jövőben minden hónap végével okvetlenül eszközöljék, direct a közellátási igazgatósághoz.

— **AZ ARADI ZSIDÓ NEMZETI SZÖVETSÉG** ma tette közzé az október 10-én d. e. 10 órakor a Kulturpalota disztermében tartandó matinéjának részletes műsorát. Eszerint megnyitót mond Dr. Singer Jenő, az Aradi Zsidó Nemzeti szövetség elnöke, utána Földes Mihály aradi színművész Makai Emil két költeményét szavalja el, majd Takács József operaénekes művészi énekszáma következik. Ezután dr. Vértés Adolf, a bánáti zsidó nemzeti szövetség elnöke tartja meg beszédét, amely elé feszült kíváncsisággal néz az egész aradi zsidó társadalom. A program utolsó száma Stern Rózsika hegedűművész nő látkéja lesz, amely valóságos zenei esemény lesz az aradi zenekedvelő közönségnek. Mint érdekességet említjük meg, hogy a matinéra sürgönyileg bejelentette magát dr. Kister Mátyás egyetemi magántanár, a chuj (kolozsvári) neolog zsidó hitközség főrabbi, aki valószínűleg programon kívül beszédet fog tartani. Ugy helyben, mint az összes aradmegyei zsidó hitközségekben is óriási érdeklődés nyilvánul meg a matiné iránt. Jegyek előre Bloch H. aradi

Ugy-látszik, nem hitt pesszimizmusomban.

„A horvát kérdésben erélyesen hangoztatta, hogy nem szegheti meg esküjét a magyar alkotmány nyal szemben. Azt válaszoltam erre, hogy nem is neki, hanem a felelős magyar kormánynak kellene a deklarációt megtenni és hogy utóbb a törvényhozással volna a kérdés rendezhető. Kérdezte tőlem, milyen kormány volna most Magyarországon lehetséges! Én Hadik Jánost neveztem meg, kinek erélyétől mindenki sokat várt és akit nézetem szerint a munkapárt többsége szívesen fogadna. A kormányban okvetlenül helyet kell adni Károlyi Mihálynak is. A királynak — ugylátszik — valamelyik oldalról Batthyány Tivadart ajánlották és nézetemet kérte erre nézve is.”

„Visszatértem Budapestre, hol nagyban folyt a politikai bossorkonyhában a méregkeverés. Alkalmam volt a baloldali politikusokkal és szocialistákkal tanácskozni és mindenkor azt tapasztaltam, hogy az utóbbiak sokkal könnyebb volna megértésre találni és megegyezésre jutni. A Károlyi-párt megerősöve a radikális párt vezető elemeivel, minden tisztességes megegyezést meghiusított. A fegyver szünet kérdése már akkor előtérben volt. Károlyiék és a radikálisok a fegyverletetés kérdését helyezték előtérbe. Azt hiszem, a Károlyi-párt és a radikálisok vezetői már akkor látták, hogy egy tisztességes és aránylag előnyös béke megkötésével az ő esélyeik eltörpülnek. Minden erővel azon kellett dolgozniok, hogy a felfordulás teljes legyen.”

papírüzletben és vasárnap délelőtt a kulturpalota pénztáránál válthatók.

— **A KERESKEDELMI ALKALMAZOTTAK SZTRÁJKJA.** A kereskedelmi alkalmazottak sztrájkja még mindig tart. A főnökök ma állnak szóba utóbbi alkalmazottaikkal és felajánlanak nekik 10—15—20%-os fizetésjavítást. Ha a kereskedelmi alkalmazottak ezt a javítást nem fogadják el, akkor a kereskedők kijelentik, hogy nem reflektálnak többé alkalmazottaik munkájára.

— **PÁLYÁZAT.** Sikertől a állami háziipar iskolában négy ingyenes helyet árva leánykák részére biztosítani, miért is kérem a pályázók hozzátartozóit, hogy legkésőbb november hó 1-ig az alábbi okmányokat küldjék hozzám: orvosi, születési és négy elemi iskola bizonyítványt. A szobán levő iskola Bucecea községben (jud Botosani) Moldovában van. Domnica Ispravnicu, Pres. orf. de razboi al judetului Arad, Str. Consistorului No. 20.

— **UJABB FELJELENTÉS ROSEN-SOHN ELLEN.** Epstein Sándor pécskai kereskedő ma feljelentést tett a rendőrségen Rosensohn Jenő ellen, hogy 10000 lei értékű lisztet csalt ki tőle azon ürüggyel, hogy eladja. A rendőrség ma 7 zsák lisztet lefoglalt Rosensohn feleségénél. Rosensohnt körözik.

— **ELSZÁMOLÁSBÓL FELJELENTÉS.** Adám József hadseregszállító feljelentést tett Szücs Pál terménykereskedő ellen, hogy 80000 korona előleggel melyet zabszállításra adott, nem akar elszámolni. Ma délelőtti megjelenetek a felek és előadták, hogy egy delegált bíróság elé viszik az ügyet, amely dönteni fog az előleg elszámolása fölött.

— **EGY MILLIÓ ÉRTÉKŰ EZÜST A RITZ PADLÁSÁN.** Még a proletárdiktatura idején történt, hogy egy Zuhamen Fritz nevű svájci kereskedő a budapesti Ritz-szállóban hagyta ruhált és fehéreneműit egy fatárában, amelyet a szálló padlására raktak fel. Néhány nappal ezelőtt a kereskedő jelentkezett a szálló igazgatóságánál, hogy ruhásládáját visszakérje. A padláson meg is találták a ládát, amely szokatlanul nehéz volt. Felbontották és általános meglepetésre ruha helyett ezüstneműeket találtak benne. A rendőrségi vizsgálat megállapította, hogy az ezüstneműt bolsevisták rabolták mágnásházakból. Valamennyi ezüsttárgy monogramokkal és öt és hétágu koronákkal van ellátva.

— **Videki előfizetőinkhez!** Figyelmeztetjük t. vidéki előfizetőinket, hogy kivétel nélkül mindenkinék beszüntetjük a lapot, aki október 10-ig előfizetési hátralékát be nem küldi, az összeg behajtását pedig ügyvédünkre bizzuk, ami újból tetemes költséget fog a hátralékos előfizetőnek okozni. Költségeink horribilis emelkedése kényszerítetnek bennünket kinlevőségünk szigorubb behajtására.

— **PÁRISBA KÖLTÖZIK A LAENDERBANK.** Bécs. A Laenderbank tegnapi rendes közgyűlésén egyik részvényes kérdést intézett azokról a tárgyalásokról, amelyeket a bank székhelyének Párisba helyezésétől és francia ellenőrzés alá helyezéséről folytatnak. Rotter vezérigazgató válaszában kijelentette, hogy a tárgyalások még nem fejeződtek be, hanem rendkívül előrehaladtak. A tárgyalásokat azonban nem a célból folytatják, hogy a Laenderbankot francia patronátus alá helyezték, hanem céljuk az, hogy a Laenderbank székhelyének áthelyezése és jogi szemléiségének megtartása mellett francia intézménnyé legyen. Az angol kormányval és a londoni fiók angol hitelezőivel folytatott tárgyalások, amelyekben az angol körök nagy előzékenységet tanúsítanak, is rendkívül előhaladtak így aztán az intézmény külföldi tartozásait sikerül majd teljesen konszolidálni.

— **EGY CSUKA — 10.000 KORONA.** Budapesten a halászek egy 101 kgr. sulyu csukát fogtak ki a Dunából. Egy budapesti vendéglős minden alkudozás nélkül megvette a csukát tízezer koronáért. A Dunából eddig kifogott legnagyobb csuka 46 kgr. volt. Az esemény nagy szenzációt keltett Budapesten.

Gőzvasut és autó összekötése.

Ma déli fél egy órakor a Gáiba menő gőzvasut a Dacia-kávéház előtt beleszaladt egy a síneken keresztülhaladó automobíllba. Az autót, melyben a sofőrön kívül egy utas ült, majdnem mindenki ismeri Aradon. Mindenkinek feltűnt az A. R. 12. számú vörösre festett, erősen csipogó szirénájú, mindig gyorsan haladó gép. Az autó a Széchenyi-utcából jövet át akart vágni a főúton a városházához, a sofőr azonban későn vette észre a már csak néhány lépésre levő kis gőzöst. Nem tudván fékezni, génevel éppen a mozdony elé került. Szerencsére, a bennülőknek semmi bajuk sem történt. A kisvasut mozdonyának ütközője betörte az autó oldalfalát és maga előtt toltta a kocsit körülbelül tíz lépésnyire. Az összekötés következében a motor és a gummik megrongálódtak. Fél órába került, míg az autót a sínekről el lehetett távolítani s a kisvasut folytathatta útját.

Apró hirdetések

Levelezés.

„SZÁZSZORSZÉP” jelige alatt levél van a kiadóban. Kérem átvenni. 4146

URAK! Ki segítene ki usinosnak mondott leányt, 500 leivel? „Fekete ördög” jeligére Mandl papírüzletbe kérek választ. 10083

Alkalmazás.

CIGARETTA TÖLTÉST vállalk. Cim a kiadóban. 1000

ZENÉSZEK jelvétnének a petrozsényi bányaüzemkarba, írásbeli jelentkezés Salgóháza, Petrozsény. 4148

VIDÉKI FÖLDBIRTOKOS családhoz (Aradtól 2 órányira) 1 fiú és egy leánynak az I. elemi tanítására okl. tanítónő kerestetik. Cim a kiadóban. 4152

KIFUTÓ FIU, jó fizetéssel nyomdánkban alkalmazást nyer.

Vétel és eladás.

ANTI PORCELLANT, butort, szőnyeget, festményeket, ékszert vesz Salon Artistique Boulevard Regina Mária (Andrássy-tér) 2. 10351

SZALAGFÜRÉSZ kombinált maróval, három lövés, egyvázas villanymotor, fokhajtó gép, 15 köbméter hárs, egy köbméter jávor, hozzávaló helyiségekkel eladó. Bővebbet: Wallinger adásvételt közvetítő irodájában Lázár-utca. 9925

ELADÓ egy lókarban levő 2. számú Wertheim-kassza. Megtekinthető Böhm Mór kereskedőnél Mikuláskán. Érkezni lehet az Aradi Általános Takarékpénztárnál. Arad, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 7. szám. I. em. 4147

TELJESEN ÚJ szörme garnitúra (sarki róka) eladó. Megtekinthető délután 3-7-ig Andrei Saguna (Variassy Lajos-utca) 104. 4144

SERÉT 6-os, nagyobb mennyiségben nyugvott 16-os hüvely és gyutaacs eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9926

EGY háromajtós tükrös szekrény eladó Zimmermann, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 4. 4151

BARTA-MADARASZ-Iséle magyar olvasókönyv a katolikus gimnasiun első osztálya számára használt vagy új állapotban megvételre kerestetik. Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 23., I. emelet jobbra. 500

EGY hármasszámú Wertheim-kassza eladó. Str. Cloșca (Szent László-utca) 13. sz. I. em. 4126

ELADÓ uriszoba garnitúra és 12 ebédlő szék Szatmári kárpitosnál Hajek üveges mellett. 4137

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

TANYAI BIRTOK állatokkal együtt Aradtól hrsz perényire eladó. Bővebbet Wallinger hirdetőjében Lázár-utca 9925

ALMOS-UTCA 10. számú adómentes bérház eladó. Érdeklődni Szőlő-utca 8. szám alatt. 4145

Oktatás.

ROMAN órákat adok mérsékelt díjazás mellett felnőtteknek és tanulóknak. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9928

Ellátás.

KOSZTOT adok fiatal embereknek Cim Hindenburg-ut. 25. ajtó. 9. 10083

Különféle.

TÁRS KERESTETIK élelmiszer üzlethez és asztalos műhelyhez, gazdasági gépgyártásra. Egy szabadalmi rajz is eladó. Gróf Leiningen-utca. 6. 4153

Moszkvai rabok kiáltványa. Éhen halnak a tudósok.

Párisból jelentik a „Kurir”-nak: Szokolov Borisz szociálforradalmár, aki nemrégiben került ki a hirhett moszkvai Butrika börtönből é skalandos utakon vergődött Párisig, egy kiáltványt hozott magával a moszkvai börtönből, amelyet most tesz köze a párisi és londoni lapokban. A kiáltvány 72 baloldali szociálforradalmár, 42 jobboldali szociálforradalmár, 27 maximalista, 5 szociáldemokrata és 80 anarchista írta alá. A kiáltvány fő kivonata a következő: A mérsékelt szociálistákhoz és az oroszokhoz! Legyetek elővigyázatosak, mert megcsalnak benneteket.

Sohasem volt még munkások sorsa oly szomorú, sohasem volt oly féktelen a spekuláció uralma, mint most. A falvakban hatalmas

Százhusz millió dollár kárt okozott a newyorki robbanás.

Az amerikai rendőrség óriási készítséggel nyomoz a Newyorkban, a Morgan bankház előtt történt robbanás ügyében. Fisher akit azzal vádolnak, hogy a merényletet elkövette, örültséget szinlel. Eddig huszonkét tanút idéztek be. Lea szociálista vezér egy gyűlésen kijelentette, hogy a Dupont löpőgyár a robbanást merényletnek akarja feltüntetni, mert a gyár titkára, Plynt is így nyilatkozott. Pedig tudott dolog, hogy Amerikában bünyös környelműséggel szállítják a robbanó anyagokat, a newjersevi Dupont gyár is mulasztásokat kövtt és követett el, szállítmányaira nem tüzi ki a fekete zászlót és nem ad kísérőket a szállítmányokhoz. Érthető, hogy a gyár óriási összeköttetései révén mindent megmozdit, hogy a robbanást szociálista, vagy kommunista merényletnek tüntesse fel, mert ezáltal megszabadul az áldozatok család jainak kártalanításától, ami nagy összeget tesz ki. A rendőrség már jelentkezett is egy tanu, aki elmondotta, hogy a robbanás előtt a Dupont gyár egyik kocsiját látta a Morgan bank közelében. Viszont a gyár azt állítja, hogy ez a löszerszállító kocsi üres volt. A robbanás közel hatvan millió dollár kárt okozott és még mindig hiányzik a robbanást követő

kisbűrzsoa osztály alakul ki. A börtönök tele vannak szociálistákkal. A munkásság sorsa napról napra rosszabbodik a militarizálódás következtében. Julius óta rendszeresítették a túlórázást, mi nek következtében a munkaidő 12 óra lett. Ezzel szemben augusztus elseje óta a napi kenyér-adag egy negyedfont (100 gram) a kiegészítő adagok azóta elmaradtak. Szeptember 1-én a Pétervár környéki munkásság egy határozata következőket mondja: — „Zinojev” gazdasági működése az éhhalálba kergetett gyermekeinkkel együtt. A bolsevik uralom óta több mint 350 munkása a tudománynak és művészetnek halt, éhen egyedül Petrogradban.

A napokban halt meg Tauraez és Uosenii akadémikusok.

zürzavarban eltűnt hatvan millió dollár készpénz. Newyorkban és Chikagóban katonaság őrzi a bankokat. A robbanásnál 33 ember halt meg, e között három aszszony és 200 sebesülés történt.

Ottlaka ui jegyzőt kér.

Ottlaka Község lakói a forradalom óta sohasem voltak megelégedve jegyzőjükkel. Már többször panasszal fordultak a preiektusokhoz, akik nagy nehezen tudták az ottlakalaki kivánságait teljesíteni. Most a belügyi államtitkárság Jurcoje Jánost nevezte ki községi jegyzőnek Ottlakára. A fiatal, energikus jegyző azzal kezdte működését, hogy a községi képviselő-testület ülésén emelt hangon kijelentette, hogy a legnagyobb szigorral fog rendet teremteni a községben. Az ottlakaiaknak természetesen nem tetszett ez a fellépés és ma délelőtt kiüldöztésgileg felkeresték dr. Crisan Aurél prefektust, akit arra kértek, hogy kiüldjön ki Ottlakára más jegyzőt. A prefektus kijelentette, hogy a kérést nem teljesítheti, mert a jegyzői kinevezés már megtörtént és ezen a tényen változtatni nem lehet.

A szerkesztésért ideiglenesen:

KAROLY JÓZSEF
felel.

Censurat: ALEX. FRUGINA.

FIGYELEM! Iskolai gyermekruhák, őszi és téli felöltők nagy választékban! Nagyobb intézetekhez tömeges rendelésnél minta kollekcióval kiutazunk! Állandóan nagy választék kész férfi- és női öltönyökben, őszi felöltőkben és téli kabátokban! Pontos munka! Külön mérték utáni osztály! Szíves megkeresést kérünk. 3439

Fratii Komlós si Muzsav Strada Metianu (Fotray-utca) 8. sz.

Ujabb árú külödemény érkezett. Bársonyhoz Piata Avram Iancu No. 17.

legjobb minőségben, legolcsóbb reklám árban

Női órna flór harisnya	85, 45, 58, 65 stb. Lei
Férfi socken	13 1/2, 17, 22 1/2, 27, 32 1/2 stb. Lei
Patent harisnya	8, 9, 10, 11, 12 1/2, 14, 15 1/2 stb. Lei
Női és férfi keztyű	28, 32 1/2, 35, 39, 42 stb. Lei

Továbbá még legnagyobb választékban:

Női kötött kabátok	Lábezáródók
Női kötött garnitúrák	Kötött sapkák
Füu kötött szvetterek	Kötött öblök

4131

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvász Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Klein I. hirdetői és hírlap irodája Strada Romanului (Zrínyi-u.) és Mandl, Boulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírüzlete.

HIRDETMÉNY.

A román államvasutak aradi élelmzési hivatala egy románul és magyarul tudó gyakorlott könyvelőt keres

Pályázók jelentkezzenek okmányokkal a C. F. R. élelmzési hivatalában.

Arad, 1920. október 3-án.

Serviciul Aprovizionarei C. F. R. 4149 Expositura Arad.

Kettős rendszerű Fowler gőzeke

egy 3 és 5 vasú ekével, Gruberrel, míg használt állapotban, 1 db. 2 1/2 HP. és 1 db. 16 HP. benzinmotor, 1 kukoricadaráló erőhajtásra, egy gőzkukoricamorzsoló, egy villanyvilágító telop 36-40 lámpára **jutányosan eladó.** 4150

„MERKULES” gépműhely: Rohlik és Társa

Femesvár, Jászváros, Nap-utca 5. szám.

Fratii Steiner

börkereskedése

Arad, Asztalos Sándor-u. 2-3.

Fióküzlet Ujaradon. 9961

Mindenemű törárúk és cipészellékek legolcsóbb bevásárlási forrása Szolid ár.

Grünwald si Moskovitz

cukor, cukorka, gyümölcsiz, gyarmatárúk és nözinybergi nagykereskedése. 1001

Iuon Köö

közmű és díratészövet áruháza

Boros Béni-tér 18. (Wanlesék ház.)

Ajánlja dusan felszerelt raktárát közmű és rőfőszára olkkékben, nagyban és kicsinyben. 10021

Hirschfeld és Társa

Str. Moise Nicodora Arad, Petőfi-utca 1. sz.

(Bing-ház).

Ajánlja dusan felszerelt raktárát rövid-, köt- és szövött-árúkban, valamint elsőrendű szövőcserna és szövőgyapot (aradi textil gyár) gyártmányát. 4084

Névjegyeket, levélpapirokat, meghívókat, üzleti és hivatali

nyomtatványokat

kisebb-nagyobb mennyiségben legjutányosabb, legesinosabb kivitelben és legjobb papirosan készít az

Aradi Közlöny nyomdája

(Az Arad-egypárti egyesült vasúti palotájában.)